

IN DIT NUMMER

10

FRANK HEINEN

ZWIJGENDE RENNERS

Maar weinig wielrenners spreken zich uit over mondiale problemen. Ze worden er in de koers wel mee geconfronteerd

26

BRIGADIER KODAK

DEMONSTRATIES

Boeren, klimaatactivisten, pro-Palestina-demonstranten, havenarbeiders en anderen: actievoerders die wielertoernooien aangrijpen en verstoren om aandacht te genereren

34

WILLIE VERHEGGHE

KOERS IN TIJDEN VAN OORLOG

'Als echte oorlogen je elke dag op datzelfde scherm worden geserveerd, is puur supporters-genot ver weg'

38

ERIK BROUWER

LIET HET TUINMANNETJE VAN FUSAGASUGÁ ZIJN BUREN AFLACHTEN?

Lucho Herrera, verdacht van betrokkenheid bij een viervoudige moord

52

SAM OOMEN

DE CHAGRIJNIGE WIELRENNER EN DE DRAAIENDE CAMERA

Remco Evenepoel had even geen zin in een handtekening en werd helaas betrap

58

JOHN KROON

EINDELIJK WEER EEN TOER DOOR NEDERLAND

De Ronde van Nederland keert deze maand terug als Tour of Holland. Maar in 1909, 1910 en 1927 was er al een meerdaagse Toer door Nederland. Met veel modder, chaos en de eerste rennersstaking

76

MARK DE BRUIJN

LEVE DE KOERS VAN DE LANGE SCHADUWEN

Pleidooi voor een andere wielerkalender:
de Ronde van Spanje naar het najaar

84

WIEP IDZENG

EVERY PICTURE TELLS A STORY (51)

De Vuelta van 1956, met twee Spanjaarden
die elkaars bloed wel konden drinken:
Bahamontes en Logroño. En met Rik Van
Steenbergen en behulpzame Belgen

102

FLIP VAN DOORN

VAN DE SCHOONHEID EN DE DOOD

Een tocht als eerbetoon langs de monumenten
voor wielrenners die het leven verloren in een van
de dodelijkste sporten, tevens een van de mooiste

114

NANDO BOERS

BEROEP WIELRENNER DEEL 52: KOEN BOUWMAN

'Mijn hengel gaat juist wél mee'

132

EN VERDER

TEKENING TILLI: ROEL VAN SINTMAARTENSDIJK LETTERKNECHT COLUMN KARSTEN KROON AUTEURS BIOGRAFIEËN

OMSLAGFOTO Pro-Palestina-demonstranten protesteren
tijdens de Ronde van Spanje tegen de deelname van
Israel – Premier Tech, september 2025. Foto Joris Knapen

OPENINGSBEELD Koen Bouwman (Jayco AlUla) in de
Vuelta van 2025. Foto Cor Vos

ZWIJGENDE WIELRENNERS

– *door* –

FRANK HEINEN

De twee jaar geleden overleden Gino Mäder was een van de weinige wielrenners die zich begaan tonen met mondiale problemen. Net als nu bijvoorbeeld Pelle Bilbao en Søren Waerenskjold. Biniam Girmay is klimaatambassadeur van de VN. Maar de meeste renners hebben wel wat anders aan hun hoofd. Voor hen is de buitenwereld uitsluitend iets om doorheen te fietsen.

IN DE ZOMER VAN 2023 viel Gino Mäder te pletter in een ravijn in de afdaling van de Albulapas in de Ronde van Zwitserland. Na dat ongeluk werd Mäders dood een tijdje het voornaamste argument van hen die het wielrennen veiliger willen krijgen, zijn naam stond een paar maanden lang symbool voor de gekmakende argeloosheid van bonden, wedstrijdorganisaties en wielrenners zelf. Intussen zijn er alweer verschillende andere renners gestorven tijdens een wielervedstrijd (zie het artikel *Van de schoonheid en de dood* elders in deze Muur) en de naam Gino Mäder valt in de perpetuum mobile-debatten over het veiliger maken van een intrinsiek onveilige sport allengs minder vaak.

Dat Gino Mäder toch nog niet vergeten is, dat zijn naam nog altijd wordt genoemd en dat er sinds 2024 zelfs een internationale prijs bestaat die zijn naam draagt, heeft minstens zoveel te maken met zijn leven als met zijn dood. Want bij leven was Mäder al een uitzonderlijke figuur, een atypische wielrenner die zich van zijn collega's onderscheidde door af en toe zijn neus buiten de deur te steken, iets te zeggen of te doen dat betrekking had op de wereld buiten de koers.

Mäder, die als jonge renner derde was geworden in de Tour de l'Avenir, achter Tadej Pogačar en Thymen Arensman, werd prof bij Dimension Data. Een ploeg als een renner op leeftijd, met de grote successen allang achter zich, uitbollend in de marge van de sport. Toch was Mäder verguld dat hij juist bij Dimension Data prof kon worden, want de ploeg kwam voort uit het MTN Qhubeka-team dat zich voordien ten doel had gesteld het Afrikaanse wielrennen te helpen ontwikkelen. De

naam maakte intussen geen deel meer uit van het team, maar DD ondersteunde het Qhubeka-project nog altijd, en dat vervulde Mäder van trots.

Toen de ploeg ophield te bestaan en hij eind 2020, te midden van alle corona-onzekerheden over het voortbestaan van, nou ja, min of meer alles, een contract tekende bij Team Bahrain, was hij opgelucht, maar niet trots. Hij twijfelde. Hij wist niet precies wat het inhield, rijden voor een team met de naam van een land op zijn borst. Steunde hij automatisch de sjeik als hij voor Bahrain ging rijden? Straalden eventuele misstanden aldaar op hem af, en wat moest hij daar dan mee?

Uiteindelijk stelde Mäder zichzelf gerust met de redenering dat ‘als hij geen ja had gezegd tegen Bahrain, een ander dat wel had gedaan’. De menselijke ratio zit vol kruispunten, en af en toe neem je de verkeerde afslag: de vleeseter die vaststelt dat het geen zin heeft een bal gehakt te laten liggen omdat het beest toch al dood is, de Nederlandse voetballer die naar Rusland vertrekt omdat er nog altijd met Rusland gehandeld wordt, de klimaatbewuste wielrenner die gaat voor het oliegeld.

Het probleem van die redeneringen zit ’m in een efficiencyoverweging: elke beslissing moet direct zichtbaar effect sorteren, want waarom zou je jezelf anders iets ontzeggen? De Zuid-Koreaanse filosoof Byun-Chul Han vat dat proces als volgt samen: ‘De waar vervangt het ware.’ Dat is ook gelijk het ingewikkelde van principes: er staat geen directe beloning tegenover, er is geen *return on investment*, het zijn zelfs überhaupt geen *investments* in wat dan ook. Ze zijn het ware, en daarmee ogenschijnlijk over de datum en vervangen door de waar.

Het zou natuurlijk toeval kunnen zijn, het zou ook een logisch gevolg van een zeker ongemak met zichzelf kunnen zijn, maar het is een feit dat Gino Mäders betrokkenheid bij de rest van de wereld voor die rest van de wereld pas zichtbaar werd in de periode dat hij voor Bahrain reed. In de Vuelta van 2021, waarin Mäder als vijfde zou eindigen, kondigde hij op Twitter aan dat hij per renner die hij – per etappe en in het eindklassement – voor zou blijven, tien euro zou overmaken aan een door zijn volgers uitgezochte non-profitorganisatie. #raceforacause, behashtagde Mader zijn actie.

Na drie weken koers kwam de teller uit op 4529 euro, een behoorlijk bedrag voor een nog jonge wielrenner. Mader maakte het geld over aan een organisatie die zich inzet voor herbebossing in Afrika. Een jaar later zette hij eenzelfde actie op touw en dit keer koos hij zelf de bestemming: het geld moest gaan naar het behoud van de Zwitserse gletsjers,

de gletsjers waarvan hij in zijn jeugd altijd had begrepen dat ze voor eeuwig waren, tot hij leerde dat ze voor het eind van zijn leven bijna allemaal gesmolten zouden zijn.

Van een derde #raceforacause kwam het niet, al zet Mäders goede vriend Pello Bilbao diens werk voort. Toen Bilbao daar eens over geïnterviewd werd, bracht hij zijn verantwoordelijkheidsgevoel als volgt onder woorden: ‘Het is de toewijding die ons werk vereist, die tot egoïsme kan leiden. Maar het zou juist het tegenovergestelde moeten zijn, gezien het vermogen dat we hebben om de samenleving te bereiken.’

En in de winter van 2024, op de avond van de uitreiking van de Velo d’Or, kreeg de net gestopte Luis Angel Maté de eerste Gino Mäder Award uitgereikt, omdat hij na de finish van zijn laatste Vuelta van Madrid naar zijn huis aan de Spaanse zuidkust fietste, om aandacht te vragen voor ‘klimaatverandering’ en ‘noodzakelijke veranderingen in de wijze waarop wij onszelf vervoeren’.¹

De laatste tijd denk ik geregeld aan Mäder, met name aan de wat ongerichte en daarmee juist zo oprecht aanvoelende wijze waarop hij zich trachtte rekenschap te geven van zijn verantwoordelijkheden als sporter, als publieke figuur, als mens. Voortdurend leek hij op zoek naar een nieuwe manier om iets bij te dragen dat groter was dan hijzelf – moest hij daarvoor een contract bij Bahrein laten schieten of moest hij het juist tekenen en zijn twijfels bespreekbaar maken? Voor welk doel wilde hij zich inzetten? Iets ecologisch op een ander continent of dichter bij huis, in het smeltende decor van zijn eigen jeugd?

Dankzij die openlijk gedeelde twijfels kun je de sporen van zijn gedachten nalopen, hoe hij via ‘geld’ en ‘talent’ bij ‘hypocrisie’ en ‘verant-

---

¹ Voor mijn gevoel fietst tegenwoordig iedereen tegen klimaatverandering, dus van de berichten over Mates rit naar huis sloeg ik eerlijk gezegd niet steil achterover. Toen ik me in hem verdiepte bleek dat zijn eerste rit om aandacht te vragen voor het klimaat dateerde van 2014, toen hij na de Vuelta iets vergelijkbaars deed, alsof hij na drie weken onafgebroken lijden voor geld ook nog een handvol dagen wilde lijden voor de goede zaak. Mate reed destijds van Santiago de Compostela (waar de Vuelta was gefinisht) naar Marbella, in wat hij zelf een ‘omgekeerde pelgrimstocht’ noemde. Je zou kunnen beweren dat hij, puur geografisch gezien, van de hoofdstad van de introspectie naar die van het uiterlijk vertoon reed, al geloof ik eigenlijk niet zo dat die zaken werkelijk plaatsgebonden zijn. Het meest opvallende is natuurlijk het jaartal. 2014... Dat was ver voordat vliegschaamte een om de haverklap terugkerend woord in columns van progressieve reizigers werd en ver voor de consensus dat er dringend minder vlees gegeten moest worden om de broeikasgassen terug te dringen... Wie in 2014 fietste voor het klimaat, fietste voor de troepen uit.

woordelijkheid' belandde, en hoe de wetenschap dat je het nooit helemaal goed kan doen hem toch niet verlamde, maar juist motiveerde om het in elk geval beter te proberen te doen.

Mäder sprak zich uit. Weinig wielrenners doen dat. En als ze dat doen, dan meestal over zaken die hun zelf aangaan, waar ze dagelijks mee te maken hebben, waar ze onder te lijden hebben of van profiteren, waar ze zich vanuit hun expertise gerechtigd voelen om iets over te zeggen. En dus zijn grote renners betrokken bij de veiligheid in de koers, bij de strijd tegen doping en bij koersen onder extreme (weers)omstandigheden. Bij dat laatste voorbeeld wil het begrip 'klimaatverandering' nog weleens vallen, maar dan meer als een a-menselijke ramp, een ecologische meteorietinslag waarvan we de gevolgen maar te dragen hebben, dan als het doelbewuste kapotmaken van de leefomgeving en de ecosystemen voor ons eigen plezier,² en de rol die de mens daarin speelt. (En meer specifiek: het wielrennen, en nog specifiek: de sponsors die de laatste vijftien jaar het wielrennen zijn binnengekomen.³)

De voorgestelde oplossingen zijn dan ook bijna altijd uiterst pragmatisch: organiseer de Vuelta later in het jaar of mijd bosrijk gebied

---

2 Guillaume Martin, die er als filosoof voor heeft doorgeleerd om abstracte, grote problemen te deconstrueren, heeft zich meermaals over klimaatverandering uitgesproken. Opvallend genoeg deed hij dit altijd als wielrenner. Dus sprak Martin over de extreme temperaturen en andere weersverschijnselen die het werk van de wielrenner bemoeilijken, maar ook over toekomstige hongersnoden, waarin wielrennen misschien geen essentieel onderdeel van de samenleving zal blijken. Daaraan herken je de filosoof: ook ik denk weleens aan toekomstige hongersnoden als gevolg van klimaatverandering en alle leed en ellende die dat gaat veroorzaken, maar daarbij vergeet ik voor het gemak dat er dan misschien helemaal niet meer zoveel aandacht zal zijn voor wielrennen. Het is lastig *fuellen*, wielrennersjargon voor veel eten, als niemand meer te eten heeft.

3 Vroeger werden wielerploegen gesponsord door vloerenfabrikanten, postbezorgingsbedrijven, boerenleenbanken, supermarktketens, ijsfabrikanten, koffiemachinegiganten, spijkerbroekenmakers, linoleumleggers, loterijen, blindenloterijen, sportkledingmerken en telecombedrijven. Momenteel rijden de beste renners rond met de namen van landen die geld verdienen met het laten oppompen van hun olie, bedrijven die die olie oppompen en bedrijven die die olie gebruiken om er plastic en andere rommel van te maken. En, toegegeven, er is ook een ploeg met de naam van een Noors bedrijf dat boekhoudsoftware maakt. Eindelijk een snipper principe, denk je, tot je leest dat de manager van die ploeg, Richard Plugge, druk bezig is met het opzetten van een soort nieuwe supercompetitie, grotendeels bekostigd met miljoenen uit een of ander Saoedisch staatsfonds.

in de zomer, vanwege brandgevaar. De hele wielwereld zit met zijn allen onder een lek dak, met een paraplu op, te wachten tot het stopt met regenen.

Openlijk klimaatbewuste wielrenners zijn schaars – Michael Woods schiet me te binnen. En Biniam Girmay natuurlijk. Die is sinds de zomer van 2025 officieel klimaatambassadeur van de VN, maar wanneer hem door Kick Hommes van *Trouw* wordt gevraagd wat dat precies inhoudt, weet hij dat nog niet zo goed.⁴ Komt vanzelf, het begin is er. Verder moeten we het doen met wat losse veganisten – Simon Geschke, Adam Hansen, Michael Storer – al zijn die ook gestopt met de consumptie van dierlijke producten omdat ze daar een *marginal gain* in vermoeden, zoals Graeme Obree zelf supersonische racefietsen bouwde van oude wasmachines. De lijn tussen betrokkenheid en zonderling gedrag is nergens zo dun als in de sport.

Dat laatste komt trouwens vaker voor: wielrenners doen iets betroukens, en bij nadere beschouwing blijkt dat die betrokkenheid bijvangst is. Of is het andersom, en moeten de sportieve overwegingen de maatschappelijke betrokkenheid verhullen?

Van alle renners die dit najaar niet naar het WK in Rwanda gingen, een WK dat werd georganiseerd door een dictator die de mensenrechten schendt⁵ en dat werd gehouden in een land dat een kwaadaardige rol speelt in de burgeroorlog in Oost-Congo, zei niemand dat het land hem niet aanstaat. Nee, het WK kende te veel hoogtemeters of het was er te heet of er was te veel tijdsverschil. Allemaal vast óók waar, zodat je de werkelijke kwestie – namelijk dat het WK in een land werd gehouden waar je het uit ethische overwegingen niet zou moeten willen organiseren – niet hoeft te bespreken.

Wat is dat toch, met die vrees van wielrenners om zich te engageren met actualiteiten die niet rechtstreeks bij hun werk horen? Wat is de reserve om op zijn minst je eigen ongemak te benoemen? Uitzonde-

---

4 In Girmays reactie op zijn benoeming echoot een terughoudendheid door waar ook veel niet-sporters last van hebben: de vrees te weinig te weten van klimaatverandering, te weinig te doen om je er tegen te mogen uitspreken. De verlamdende vrees om door de mand te vallen, in plaats van de energie om iets zinvol met je bekendheid te doen. Dat Girmay zich daar toch overheen heeft gezet, is al winst.

5 Paul Kagame. UCI-voorzitter Lappartient noemde Kagame recent nog een 'sterke leider', maar goed: voorzitters van sportbonden zouden Nero nog een 'krachtige persoonlijkheid' noemen als ze voor veel geld hun evenement in diens Colosseum mochten houden.

Het zijn hun oogkleppen die wielrenners zover hebben gebracht

ring op deze regel was Søren Waerenskjold, de winnaar van de Omloop Het Nieuwsblad 2025. Inmiddels is Waerenskjold een sterke renner, een winnaar, een gekende subtopper in het peloton, maar in zijn eerste anderhalf jaar als prof won hij alleen ritten in de AlUla Tour in Saoedi-Arabië. Daar wilde hij in 2025 niet meer naar terug, omdat hij ‘de juiste ethische keuze wil maken en niet alles wil laten bepalen door mijn loon. Ik ben slechts een renner. Ik kan zelf een keuze maken, maar het systeem veranderen is moeilijk. Mijn afwezigheid zal geen wereld van verschil betekenen, maar ik doe dit voor mijn eigen geweten.’

Hierop volgden de klassieke rituelen: fans en journalisten die Waerenskjold prezen om zijn principes en fans en journalisten die hem eraan herinnerden dat hij al eerder in Saoedi-Arabië had gekoerst, dat hij ook in andere onfrisse landen reed, dat hij onder contract staat bij een ploeg die wordt gesponsord door een bedrijf uit de olie-industrie, kortom: dat hij geen recht van spreken had. De eerste groep verandert weinig aan de wereld, de tweede groep verandert niets aan de wereld.

Kijk, ik weet ook wel: de meeste mensen willen gewoon met rust gelaten worden. Die mensen eisen het recht op om te genieten zonder bijgedachten, te ontspannen zonder ethische evenwichtsoefening of diepgravend zelfonderzoek. Ik snap dat, want ik behoor zelf ook tot die meeste mensen. Ik zou ook het liefst het wielrennen behoeden voor al het andere, en de relatieve onschuld ervan koesteren, en voor wielrenners geldt ongetwijfeld hetzelfde. En voor die laatsten komt er nog bij dat ze zich van jongs af aan hebben aangeleerd om zich te concentreren op één ding, op één kwestie: zo goed mogelijk worden. Bijgedachten zijn ongewenst, afleiding kan fataal zijn. Het zijn hun oogkleppen die hen zo ver hebben gebracht, het zou onnozel zijn om die nu, met de haven in zicht, af te doen.